

De geestelijke ketting van de slavernij verbreken

Maandag wordt in Amsterdam gevierd dat het 150 jaar geleden is dat de slavernij werd afgeschaft. Wout Bouwman, voorzitter van de Stichting voor Boete & Verzoening, vindt dat er een oprecht excuus moet komen van de politiek.

Opinie

Wout Bouwman

1 juli vieren we dat de fysieke slavenketting 150 jaar geleden verbroken is. Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima zijn maandag in het Oosterpark in Amsterdam aanwezig bij de Nationale Herdenking Slavernijverleden. Viceminister-president Lodewijk Asscher woont eveneens de herdenking bij.

Stichting voor Boete & Verzoening vindt dat het hoog tijd is om ook de geestelijke ketting te verbreken, zodat er verzoening ontstaat tussen de nabestaanden van tot slaaf gemaakte mensen en het Nederlandse volk. De Nederlandse politiek heeft hierin een cruciale rol.

Onze stichting heeft gedurende een kleine twintig jaar tijdens vele reizen en in vele gesprekken gemerkt dat het slavernijverleden aan de kant van verdrukten veel meer leeft dan aan de kant van de verdrukken. Er werd decennialang tegen zwarte mensen gezegd dat zij dom zijn, tot een lage cultuur behoren en dat zij maar hun best moeten doen om te gaan lijken op Europeanen, ook al zou dat nooit helemaal lukken.

Deze negatieve stereotypering maakt tot op de dag van vandaag slachtoffers. Nederland heeft van deze psychische gevolgen altijd weggekeken. In het Nederlandse onderwijs bijvoorbeeld komt onze rol in de slavernij niet of heel weinig aan bod. In Nederland is het slavernijverleden dan ook jarenlang verzwegen, terwijl onder de nabestaanden van de tot slaaf gemaakten deze geschiedenis een onder-

deel is van hun identiteit.

Onze stichting is de afgelopen drie decennia vooral in Nederland bekend geworden van het verzoenende werk onder het Joodse volk door het restaureren van Joodse graven. Al een kleine twintig jaar houden we ons ook bezig met het slavernijverleden door ontmoetingen in Aruba, Bonaire, Curaçao, Suriname, West-Afrika en Amerika. Tijdens onze reizen naar de Antillen, Suriname, West-Afrika en Amerika kwamen we vrijwel overal een zeer diepe pijn tegen. Deze pijn kwam pas echt duidelijk aan het licht, na onze vraag om vergeving.

Haat en wrok

„Jullie moeten terugkomen, dit moet vaker en in groter verband gebeuren. Dit bouwt bruggen tussen onze volken”, zei bijvoorbeeld premier Pourier van Curaçao na een gebedsconferentie. „Toen jullie neerknielden, schuld beleden en vergeving vroegen, kreeg ik helemaal kippenvel en ervoer ik een bevrijding van haat en wrok tegen Nederlanders”, zei een andere deelnemer.

De zeer diepe pijn kwam pas echt duidelijk aan het licht, na onze vraag om vergeving

Met een 'Bigi Spikri Optocht', een gezellige en kleurrijke optocht in traditionele kledij, wordt ook komen-de maandag weer de afschaffing van de slavernij herdacht en gevierd. Foto: ANP

Hebben excuses na zoveel jaar zin? De hevige pijn die we bij nabestaanden tegenkomen, sterkt ons in de overtuiging dat dit onze verantwoordelijkheid is. Wij geloven dat God mensen de opdracht geeft om plaatsvervangend schuld te belijden.

Allereerst omdat 'vergooten bloed blijft roepen vanaf de aarde', aldus God tegen Kaïn in Genesis 4:10. David merkte ook dat bloedschulden niet verjaren toen God Israël niet meer kon zegenen (2 Samuel 21:1-3). De huidige generatie is verantwoordelijk, zoals Jezus tevens duidelijk maakt in Matteüs 23 en Lucas 11.

Wij worden daarbij niet gedreven door schuldgevoel, maar door compassie en een verantwoordelijkheidsbesef. Daarom hebben we namens enkele honderden christenen schuld beleden. Het werk is echter nog niet af.

Boete & Verzoening juicht het toe dat we ons in de Nederlandse samenleving steeds meer bewust worden van ons slavernijverleden. Onlangs heeft de Raad van Kerken in een verklaring de verantwoording van de kerk voor dit slavernijverleden in

het licht gebracht. 'Ruim baan! Effen de weg voor mijn volk! Verwijder elk struikelblok', staat in Jesaja 57:14.

Bij een rondetafelgespek in de Tweede Kamer geïnitieerd door de ChristenUnie mocht Boete & Verzoening afgelopen donderdag aanwezig zijn. Tijdens de bijeenkomst werd gesproken over hoe ons gedeelde verleden een goede plek te geven, zowel in de maatschappij als in de politiek. Dat is een goede eerste stap.

Fractievoorzitter Arie Slob (ChristenUnie) benadrukte in de media dat een excuus van de Nederlandse regering zeer op zijn plaats zou zijn, en dat de zwarte bladzijde in de geschiedenis volop moet worden erkend.

Een 'spijtbetuiging' of 'diep remorse' is tot nog toe een voor de staat een te persoonlijke vorm van uitdrukken. De vertegenwoordigers van de Surinaamse en Antilliaanse gemeenschap benadrukten de behoefte aan een formele erkenning. Een oprecht excuus maakt de weg open voor verzoening.

Als Boete en Verzoening zouden wij heel graag zien, dat de politiek niet enkel een algemeen excuus

maakt en aangeeft dat slavernij in deze drie eeuwen fout is geweest. Als nakomelingen van de geweldplegers zou de Nederlandse staat, en dat geldt ook voor de Raad van Kerken, specifieke wandaden moeten benoemen en hiervoor de afstammelingen van de slachtoffers om vergeving moeten vragen.

Wij hebben gemerkt dat bewuste en heel diepe onbewuste emoties op zo'n moment vrijkomen. Een dergelijke schuldbelijdenis en een excuus baant de weg voor herstel, verzoening en Gods zegen.

Wout Bouwman is voorzitter van de Stichting voor Boete & Verzoening

De nationale slavernijherdenking is maandag live te zien (12.30 -14.15 uur, Nederland 2) De viering op maandagavond 1 juli is in de Koningskerk, Van 't Hofflaan 20 te Amsterdam. Aanvang 19.00 uur. Vertegenwoordigers van diverse kerken en organisaties verlenen hun medewerking

Karl Barthprijs 2014 naar Deichmann

De Duitse ondernemer en theoloog dr. Heinz-Horst Deichmann (86) krijgt de Karl Barthprijs 2014. Een gedreven gelovige.

Lodewijk Born

Hannover | Deichmann is de man achter de Deichmann-groep. Het concern verkocht wereldwijd vorig jaar 165 miljoen paar schoenen. Er was een jaaromzet van 4,5 miljard euro. In Nederland vallen de vestigingen van Van Haren sinds 1985 onder het Duitse bedrijf.

Het familiebedrijf begon in 1913 in Essen-Borbeck in het Ruhrgebied, toen Heinrich Deichmann en zijn vrouw Julie een schoenenwinkel openden. De grootste klantenkring werden mijnwerkers die er ook hun schoenen lieten repareren. Het bedrijf werd Europees marktleider;

Deichmann kreeg de bijnaam 'De Volkswagen onder de schoenen'.

Heinz-Horst, geboren in 1926, was het vijfde kind van het echtpaar en de enige zoon. In 1956 nam hij de onderneming over van zijn moeder.

Theologisch denken

Deichmann (86) hoorde in 1946 zelf een lezing van de Zwitserse theoloog Karl Barth (1886-1968), toen hij theologie in Bonn studeerde. Het theologisch denken van Barth is leidend geworden voor zijn sociale engagement en de manier waarop hij leiding gaf, zo concludeert de jury. In 1999 droeg hij de dagelijkse leiding over aan zijn zoon Heinrich.

Door Barths theologie ontdekte Deichmann dat liefde en vrijheid het

centrum zijn van zijn geloof. 'De genade Gods geldt alle mensen en niet alleen voor ons als christenen', werd een van zijn motto's die hij aan Barth ontleende. Deichmann (her)leest al zijn hele leven de werken van Karl Barth.

De ondernemer preekt zelf ook regelmatig. Volgens hem moet het Evangelie van Christus betrekking hebben op het hele leven van de mens. Via de Deichmann-Stiftung worden wetenschappelijke en kerkelijke projecten gesteund. Zoals een leerstoel business-ethiek in Beer Sheva. Via de protestantse EKD wordt in heel Duitsland de geloofscursus *Erwachsen glauben* (Volwassen geloven) aangeboden.

De grootste passie van de ondernemer is het missiewerk in India, waar hij ziekenhuizen en dorpen voor leprapatiënten en hun familie bouwde. In sloppenwijken zette hij voedselprogramma's op en Deichmann bouwde er scholen, voor zowel kinderen als volwassenen. Meer

dan honderdduizend mensen helpt hij zo.

Deichmann-groep biedt werk aan ongeveer 33.700 medewerkers in Duitsland, twintig andere Europese landen en in de VS. Het concern groeit nog steeds. Dit jaar wil Deichmann ongeveer vierhonderd nieuwe medewerkers in Duitsland werven en net zoals is gebeurd in 2012, zullen ongeveer twaalfhonderd jongeren een stagemogelijkheid krijgen binnen het concern.

Goed werkgeverschap is voor hem uitgangspunt in plaats van geld verdienen. „Geld is een goede dienaar, maar een slechte meester”, aldus de ondernemer. Hij zegt dat het bij Deichmann niet gaat om het geld maar dat een ieder een goede bijdrage levert aan het geheel van het bedrijf. „Ik kan niets aan geld meenemen.” Ook zijn vrouw Ruth, die enkele jaren geleden overleed, kon dat niet, benadrukte hij in een interview. „Ik weet dat zij daar boven, in gemeenschap met mij, met Christus

leeft. Dat is veel belangrijker.”

Ook binnen het bedrijf is Deichmann altijd voor zijn geloof uitgekomen. „Ik vertel hoe ik het geloof gevonden heb, wat dit voor mij persoonlijk betekent en dat ik hen het beste toewens.”

De Karl Barthprijs wordt om de twee jaar uitgereikt aan iemand voor uitzonderlijke verdiensten op het gebied van wetenschap en theologie of voor de betekenis voor kerk en samenleving. Andere prijswinnaars waren onder meer de Duitse kardinaal Karl Lehmann, voormalig president Johannes Rau en de eerdere voorzitter van de EKD, Wolfgang Huber.

Deichmann blijft bescheiden, ondanks de geschonken voorspoed als zakenman. „Aan het einde van mijn leven zal God mij niet vragen hoeveel schoenen ik verkocht heb. Hij wil weten of ik als een waar christen geleefd heb en het Evangelie verkondigd heb”, zei hij in een interview in 2011.